

Fenntarthatósági Témahét a Solymári Hunyadi Mátyás Német Nemzetiségi Általános Iskolában 2018. április 23-27.

A 2017/18-as tanévben az egész iskola, mind az alsó, mind a felső tagozat bekapcsolódott a témahét által ajánlott programok megvalósításába.

Az előző tanévben csak néhány osztályunk vett részt, de látva, hogy a gyerekek igen nagy érdeklődést mutattak a projektek iránt, mi pedagógusok is bátrabban vágtunk bele a feladatok megtervezésébe. Segítségül hívtuk a kidolgozott óravázlatokat, projektterveket is, amelyeknek nagy hasznát vettük. Különösen hasznosak voltak a mellékletek, ábrák, videók, melyek a felkészülési időt rövidítették le. Jó ötleteket adtak, hogy ezekből kiindulva, ki-ki az osztálya, tantárgya szerint a maga képére alakította az órákat, programokat.

Az első és második évfolyam a Tizenkét hónap c. újjörög népmesén alapuló kész projektet választotta, és egészítette ki. Iskolánkban két tanítási nyelvű osztályok is vannak, de a témakör szókinccse megegyezik az alapszókinccsel így a tantárgyi integráció is megvalósulhatott. A téma feldolgozására 3-5 órát szántunk.

A harmadik és negyedik évfolyam a Tudatos vásárlás témakörét választotta. Ehhez is használtuk a honlapon felkínált feladatokat. Előzetesen gyűjtőmunkát, megfigyelési szempontokat adtunk a tanulóknak. Riportot kellett készíteni a családtagokkal.

A gyerekek jól megéreztek a probléma felvetést, szívesen mondták el saját élményeiket is. Látszik a családok közötti szemléletbeli különbség is, nem mindenki fektet hangsúlyt a környezettudatos okos fogyasztói gondolkodásra, ezért az iskola szerepvállalása elengedhetetlen.

A tanulók visszajelzése pozitív volt. Több lehetőséget kaptak önálló véleményalkotásra, a tapasztalataik megosztására, mint egy hagyományos tanórán. A kooperatív technikák, a csoport és páros munkák hozzájárultak az eredményes feldolgozáshoz, az egymásra figyelmet, kulturált magatartást, kreativitást fejlesztette.

Az alsó tagozat április 24-én a témahéhoz, illetve a Föld napi rendezvényekhez kapcsolta egész napos tanulmányi kirándulását a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumba. Lehetőségünk volt az alternatív környezetbarát energia-felhasználás régóta használt módjainak megfigyelésére/szél- vízi és szárazmalom/. A munkák a ház körül c. foglalkozás során megtapasztalhatták a saját bőrükön a gyerekek kétkezi munka szépségeit és összehasonlíthatták korunk adta lehetőségeivel.

Beszámoló a Fenntarthatósági témahétről

A Projekthét témájához a felső tagozat segítségül hívta az ENSZ 2015. szeptember 25-én kihirdetett a Fenntartható Fejlődésről szóló 17 Globális célját. Ebből emeltük ki az idei év témáját, és kapcsolunk hozzá a 17 célból hármat.

1. Az éhezés megszüntetése (2. cél)
2. Egészség és jóllét (3. cél)
3. Felelős fogyasztás és termelés (12. cél)

Az 5-6. évfolyam *Az éhezés megszüntetése és az egészség és jóllét* témakörben dolgozott.

A 7-8. évfolyam mindhárom témát érintette.

Az osztályoknak a projekt folyamán e három célra kellett fókuszálniuk, majd projekt keretében feldolgozniuk a témát. Az osztályok órarend szerinti órákon vettek részt, melyen a hozzájuk rendelt szaktanár e témát dolgozta fel velük a szaktantárgyi vonatkozásban 2-4 óra időtartamban.

A tantervek követelménytípusait hangoltuk össze az órákidolgozások során. Az általános követelmények sugallta *képességfejlesztő* jelleg megjelent a projektekben az ismeretcentrikussággal szemben:

- a közös követelmények által irányított, *tantárgyon túli* tanítási szemlélet;
- a műveltségi területek által jelzett *integráló* jelleg;
- az életkori szakaszolás által megteremtett *differenciált* fejlesztés lehetősége.
- a digitális eszközök használata
- a változatos munkaformák használata (csoportmunka, egyéni munka, páros munka)

Valódi fenntartható fejlődés

Generálisan minden óra elején feldolgozták a gyerekek azt a problémát, hogy világunk jóval több erőforrást használ, mint amennyit a fenntarthatóság megenged. Tisztázták, hogy mind a nyersanyag-felhasználás, mind a mezőgazdasági termelés kimeríti a Föld erőforrásait, társadalmi problémákat szül. A fenntarthatósághoz elsősorban értékrendváltásra van szükség. Ezt az értékrend-váltási szükség volt az órák témájának középpontjában.

Projekt

Cél: a projektórák keretében az ismeretek bővítése, a kerszttantervi kompetenciák fejlesztése, a tantárgyi koncentráció és változatos munkaformák alkalmazása. Az adott területhez tartozó kulskompetenciák fejlesztése pl.:

1. Értelmi képességek/kompetenciák

A tanulás értelmének megmutatása, életszerű helyzetekben: pl. a tervszerű mezőgazdasági termelés, valós egészségügyi segítség a harmadik világban, a szegénység felszámolása különböző gazdasági ágak és a tudományterületek összefogásával. Szerettük volna bebizonyítani, hogy a tanulás útján megváltoztatható világ. (Új technológiák, új szemléletmód.)

A diákok reális teljesítményeinek bemutatása, a tanulási igény szint növelése. Az volt a cél, hogy a gyermekek érzékeljék, hogy mindenki a maga szintjén tud cselekedni. „Gondolkozz globálisan, cselekedj lokálisan.” A kis tettek összeadódva változtatnak a világon. Van értelme a cselekvésnek, és van értelme a felelős gondolkodásnak.

A hatékony, önálló tanulás fejlesztése. Arra sarkallta minden projektóra a gyermekeket, hogy otthon tovább foglalkozzanak a problémákkal, kutassanak, gyűjtsenek további ismereteket, valamint a gyakorlatban hasznosítsanak modellekben megismert ismereteket.

A megfigyelés, átkódolás, értelmezés, értékelés, bizonyítás képességének fejlesztése. Minden feladat megkövetelte a saját vélemény kifejtését, az értékelést, a gyakorlati hozzáállást, a problémák átkódolását az adott szaktárgyi területre.

A tanulók életkorának, egyéniségének megfelelő módon dolgoztuk fel a témákat. Fontos volt az idővel és az információval való hatékony gazdálkodás elsajátítása, a tudás másokkal való megosztása, az előzetes tanulási tapasztalatok hasznosítása.

A megismerési vágy felkeltése hosszú távon biztosított az ilyen jellegű projekteknél. A téma gazdag lehetőséget adott a különbségek és összefüggések felismerésére, a tanítás-tanulás folyamatában és a tanítási órán kívül is. A 6-7. évfolyam külső helyszínén (zöldséges bolt) gyűjtött anyagot, majd dolgozta fel az órán. Az összefüggések követésére speciális színtérre és munkaformára, projektmunkára volt szükség: mesék, konstrukciós játékok, konstrukciók elemeinek gyűjtése, majd konstruálás, összeállítás, és végül kész produktumok jelezték a munka hatékonyságát.

A felfedezési vágyat fejleszti, és tudást mélyíti el a tematikus tervezés, ha több tantárgy keretein belül jelenik meg ugyanaz a téma. A tantárgyaink sajátosságainak megfelelő felfedeztető tanulás megszervezése történt meg a témanapon. A problémamegoldás közös élményként való megélése nagy fejlesztő erejű a gyermekeknél. A folyamatos kérdések megválaszolása, a megfigyelések újraértelmezése fokozódó önállósággal ruhazza fel a gyermekeket. Saját élményen át tanulják meg az ismeretek összekapcsolását. A természettudományos tantárgyak keretein belül ez fokozottan érvényesült a téma során, de a téma más tantárgyakban is kreatívan volt tálalva.

Pl. „Környezetkímélő János vitéz” címmel az 5. évfolyamon János vitéz utazását követték nyomon a gyermekek: milyen eszközökkel utazott, milyen hatékonysággal, hogyan történe ez ma, és mit lehetne tenni, hogy ne szennyezze a környezetét útja során. Hogyan hatott ez az utazás a jólétére és a jóllétére. Lelki és testi egészségének vizsgálata a művészeti alkotáson keresztül, a művészi ábrázolás kifejezőereje segítségével. De ugyanilyen hatékony az etika tantárgy keretén belül a témák morális vetületén át megvizsgálni a három témát. PPT-diasorok készültek a szegénység, éhezés megszüntetése, a jólét és jóllét, valamint a felelős fogyasztás témakörében. Ezt előadás formájában ismertették meg egymással a gyerekek.

2. Anyanyelvi kommunikáció

Minden óra kitűnő lehetőség projektek alkalmával az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésére.

Az ábraolvasás, ábrázolás fejlesztése, szóbeli magyarázat, értelmezés. Gondolattérképek és vázlat megkülönböztetése. Számos témából gondolattérkép készült vagy képes vázlat.

A tapasztalati és értelmező nyelvtudás fejlesztése a feladatokon keresztül lesz sikeres, ezért ismeretterjesztő és kreatív szövegek alkalmasak arra, hogy fejlesszék a témán belül a gyermekek alkotókészségét és kritikai készségét.

Kritikus és építő jellegű párbeszédre törekvés a témával kapcsolatban, egyes esetekben a drámapedagógia eszközeinek használata során dolgozták fel a pedagógusok a témát. Pl.: interjú, felelős vezetőkkel vagy az utca emberének véleménye a témáról.

Értő olvasástechnikák használata, vázlatírás, modellek használata jellemezte az órákat.

A játékszeretet, alkotásvágy fejlesztése az anyanyelven keresztül a leghatékonyabb. Alkotást igénylő feladatok megoldása, pl.: dramatizálás, szerepjátékok, alkotások létrehozása.

3.Szociális szokások

Az életkornak megfelelő normatudat kialakulása után, a szokásrend a tanteremben felborult a projektnapon, de célunk volt az, hogy a helyzeteket a gyermekek kulturáltan tudják kezelni. Pl.: terem átrendezése, az eszközök felelős kezelése, az udvar tanulási célra történő használata. A társakkal, felnőttekkel szembeni toleráns, együttműködő magatartás. Az adekvát viselkedés, mint elvárás jelent meg ezen a napon. A következményekkel való számolás a cselekvés megtörténte előtt szintén feladat volt. A lehető legtöbb ismeret cselekvésbe, szimulatív esetekbe ágyazottan került feldolgozásra, gyakorlásra.

A szociális kommunikáció a tanulók kötődési hálójának erősítését szolgálta indirekt módon az órai munka során. Minden órán pozitív érzelmi légkör kialakítása volt a cél. Szerettük volna, ha erősödik a gyermekek szociális érdekérvényesítése is. A segítő versengés szemléletét versenytípusú feladatokkal segítettük.

Nagyon fontos volt az attitűdalakítás: az eltérő nézőpontok megértése, az együttműködés, az integritás tekintetében. A témák adták a nevelési célok kibontását is pl.: a személyes előítéletek leküzdése, kompromisszumra való törekvés, felelősségvállalás, tudatosság, értékkeresés, közérdek, közös érdek, eltérő érdek, érdekütköztetés lényegének megértése.

4. Idegen nyelvi kompetencia

Iskolánk profilja a magas szintű nyelvtanulás és a német nemzetiségi hagyományok ápolása. Ez a két jellemző elsődleges volt a projektnap során. Az idegen nyelvi kommunikáció során a témával kapcsolatos gondolatok, érzések és tények szóban és írásban történő megértésének, kifejezésének és értelmezésének képességét próbáltuk fejleszteni.

A szókincs, a funkcionális nyelvtan, az intonáció és a kiejtés ismerete állandó fejlesztési feladat, melyet itt motiváltan tudtunk végezni. A verbális interakció különféle típusaira tudtunk lehetőséget adni, pl.: személyes és telefonos beszélgetés, interjú szituációs játékok során. A szövegek közül a nem irodalmi szövegfajta: újság- és folyóiratcikk, honlap,

útmutató, levél, rövid beszámoló fajtáit tudtuk kiaknázni a témával kapcsolatban. A társadalmi konvenciók és kulturális szempontok, valamint a nyelvföldrajzi, társadalmi és kommunikációs környezethez való kötöttségnek és változatosságnak a felismerését segítették a feladatok (pl. Hogyan kommunikálnád egy afrikai országban a segélyek elosztását a vezetőkkel? Hogyan értetnéd meg velük, hogy segély helyett a technológiát válasszák, a saját fenntartásuk érdekében hosszú távon a tanulás útja célravezető stb.) Segédeszközöket használtak a gyerekek: jegyzetek, ábrák, térképek a megértéséhez vagy alkotásához. A kulturális különbségek iránti fogékonyságot (eltérő étkezési szokások, eltérő felfogások a jólétről, a sztereotípiák elutasítását helyeztük előtérbe az órák során, valamint a valóban értékes, hasznos cselekvések megismerését, kivitelezését, a tudatformálást globális és helyi szinten).

Solymár, 2018. 06. 09.

Tóthné Jávor Melinda
Igazgatóhelyettes

Baloghné Szilágyi Ildikó
témafelelős